

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ ประจำปี 2558

เรียบเรียงโดย

มูลนิธิผสานวัฒนธรรม และ กลุ่มด้วยใจ

คำนำ

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิสากลที่มนุษย์ทุกคนเกิดมามีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีอิสรภาพ เสรีภาพ ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีใครสามารถล่วงละเมิดได้ สิทธิมนุษยชนเป็นองค์รวมของความหลากหลายสิทธิ์ คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้มีเพียงแค่การเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บจากการกระทำรุนแรงโดยขบวนการปลดปล่อยปาตานี แต่ในความเป็นจริงแล้วความรุนแรงที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีหลากหลายรูปแบบและเกิดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มคนทั้งรัฐและขบวนการปลดปล่อยปาตานี

ทางกลุ่มด้วยใจได้เฝ้ามองสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในปี 2558 ด้วยความเป็นกังวลยิ่ง จึงได้รวบรวมข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้การรายงานมิได้มุ่งหวังเพื่อ โจมตีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแต่เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปพิจารณาเพื่อนำไปสู่การดำเนินการแก้ไขหรือแสวงหาทางออกในการยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนและหวังว่าการยุติการละเมิดนี้จะมีส่วนช่วยให้เกิดสันติภาพในพื้นที่ได้

บทสรุปผู้บริหาร

ความรุนแรงเกิดขึ้นจากการกระทำของทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อปาตานี กว่า 6000 คนเสียชีวิตและกว่า 10000 คนได้รับบาดเจ็บ ในช่วงระหว่างปี 2547 จนถึง 2557 ผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายมีทั้งไทยพุทธซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยในพื้นที่ และ มุสลิมในพื้นที่ที่สนับสนุนรัฐบาล และประชาชนที่บริสุทธิ์ ความสูญเสียเกิดขึ้นจากปฏิบัติการของทั้งสองฝ่าย บางกรณีเกิดจากปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในนามของการปราบปรามการก่อความไม่สงบ และจากการโจมตีเจ้าหน้าที่รัฐ พลเรือนและสถานที่สาธารณะของกองกำลังติดอาวุธ ความรุนแรงเกิดขึ้นในทุกพื้นที่สาธารณะจนแทบจะหาพื้นที่ปลอดภัยไม่ได้ ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสันติสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็น สันติสัญญาหลัก จำนวน 7 ฉบับ จาก 9 ฉบับได้แก่

1. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก Convention on the Rights of the Child (CRC)
2. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination (CEDAW)
3. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)
4. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)
5. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination (CERD)
6. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)
7. อนุสัญญาว่าด้วยผู้พิการ

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ ประเทศไทย

สิทธิที่จะมีชีวิตรอด (The right to life)

สิทธิมนุษยชนสิทธิของมนุษยชนขั้นพื้นฐาน คือ สิ่งที่เป็นขั้นพื้นฐาน ต่อการอยู่รอดและพัฒนาตัวเอง ได้แก่การมีปัจจัย 4 คือ ใช้ ชีวิตอย่างเสรีและมั่นคงปลอดภัย แต่ความขัดแย้งได้ส่งผลให้สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานถูกละเมิด ทั้งจากกลุ่มเคลื่อนไหวต่างๆ และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบสะสมตั้งแต่ปี 2547 – 2558 พบว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ โดยจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนธันวาคม 2558 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือในปี 2548 และเหตุการณ์ที่น้อยที่สุดคือปี 2558 และสอดคล้องกับจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บที่มีแนวโน้มลดลงในช่วงปี 2556- 2558 แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในระดับหนึ่งของแนวทางการแก้ปัญหาด้วยแนวทางสันติวิธี และ การทำงานของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการผลักดันเรื่องการพูดคุยสันติภาพระหว่างรัฐบาลไทยและกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชปาตานี

สถานการณ์การทรมานในจังหวัดชายแดนใต้

Prohibition of torture and in human or degrading treatment or punishment

ผลพวงของสถานการณ์ความไม่สงบทำให้เกิดการกล่าวหาว่าประชาชน มลายู – มุสลิม คือผู้ที่กระทำผิดในเหตุการณ์ความรุนแรงต่างๆ และ นั้นก็นำไปสู่การออกกฎหมายเพื่อควบคุมสถานการณ์คือ การประกาศใช้กฎอัยการศึกที่ให้อำนาจการควบคุมตัวได้ 7 วัน พระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่มีอำนาจควบคุมตัวได้ 28 วัน ซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยรัฐสามารถควบคุมตัวผู้ที่ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดได้เป็นเวลา 35 วัน โดยไม่ต้องมีหมายจับตามกฎหมายอาญา และไม่มีสิทธิที่จะพบทนายความหรือนักสิทธิมนุษยชน และ นอกจากนี้ก็ยังคงควบคุมการพบญาติ ในแต่วันหรือมีการห้ามเยี่ยม ทำให้เกิดข้อร้องเรียนเรื่องการกระทำทรมานในสถานที่ควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ และส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อตัวบุคคล เกิดความยากลำบากในทางเศรษฐกิจ ความยากลำบากในการอยู่ร่วมในชุมชน และ ความมั่นคงของรัฐ การประกาศใช้กฎหมายความมั่นคงทำให้เกิดการพันผิดลอยนวล

สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และ การผ่านอกระบบ

Right to a fair trial and arbitrary killing

สภาพปัญหาการไม่ได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

- ความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม
- การอายัดตัวเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำซ้ำ

การฆ่านอกระบบ (Extra judicial killing and Arbitrary killing)

การวิสามัญฆาตกรรม

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงตลอด 12 ปี พบว่ามีการปะทะและนำไปสู่การวิสามัญฆาตกรรมผู้ก่อความไม่สงบไปจำนวน 325 คน จากรายงานของ สชต ในปี 2557 พบว่ามีการวิสามัญฆาตกรรมไปจำนวน 8 คน ในขณะที่ ปี 2558 สชตได้รายงานว่ามี การวิสามัญฆาตกรรมไป 16 คน ซึ่งมีตัวเลขเพิ่มขึ้นเท่าตัวเลยทีเดียว

การฆ่านอกระบบกฎหมาย

ความกังวลใจของผู้ต้องหาคดีความมั่นคงหรือผู้ที่ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนใต้กังวลใจมากที่สุดคือความปลอดภัยหลังจากได้รับการปล่อยตัวซึ่งความกังวลของพวกเขาก็ไม่เกินเลยจากข้อเท็จจริงมากนักเมื่อกลุ่มด้วยใจได้รวบรวมรายชื่ออดีตผู้ต้องหาคดีความมั่นคง ผู้ที่ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ และบุคคลในครอบครัว ที่ถูกยิงได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตตั้งแต่ปี 2553 จนถึงปัจจุบันพบว่ามีจำนวน 20 ราย โดยเฉลี่ยปีละ 4 ราย และนั่นก็เป็นการเพิ่มความหวาดระแวงและไม่มั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของไทย

การไม่เลือกปฏิบัติ (Non – discrimination)

การตรวจ DNA เฉพาะชาวมลายู-มุสลิม และการตรวจ DNA เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนและครอบครัว

สิทธิเด็ก

1. สถานการณ์เด็กในพื้นที่ขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา

จากรายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้และกลุ่มด้วยใจพบว่า ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีเด็กเสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบจำนวน 82 รายและได้รับบาดเจ็บ จำนวน 446 ราย โดยในปี 2558 พบว่ามีเด็กที่เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดคือมีจำนวน 5 ราย และได้รับบาดเจ็บจำนวน 20 ราย ซึ่งเป็นการลดลงอย่างเห็นได้ชัดโดยมีหลายปัจจัยคือ มีความพยายามในการทำงานเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กในจังหวัดชายแดนใต้มากขึ้น รวมไปถึงการเคารพในหลักสิทธิเด็กของผู้มีอาวุธทั้งสองฝ่าย

ทั้งนี้เด็กจะได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม

- ผลกระทบทางตรง คือเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ พิการ ถูกควบคุมตัว หรือถูกดำเนินคดี
- ผลกระทบทางอ้อม คือสูญเสีย กำพร้า หรือถูกพรากจากบุคคลในครอบครัว เผชิญเหตุความรุนแรง

ปรากฏการณ์ที่น่ากังวลใจต่อการละเมิดสิทธิเด็กในปี 2558 คือ

1. การควบคุมตัวเด็กด้วยกฎหมายพิเศษ
2. การดำเนินคดีความมั่นคงกับเด็ก
3. การตรวจดีเอ็นเอเด็ก
4. การใช้เด็กเป็นโล่

จากสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ นับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่ามีปัจจัยเรื่องของสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากคู่ขัดแย้งที่มีอาวุธทั้งสองฝ่ายนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆที่เกิดจากการกระทำทั้งจากกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชปาตานี และ เจ้าหน้าที่รัฐไทย และส่งผลให้วงจรของความรุนแรงไม่มีวันสิ้นสุด ถึงแม้จะมีกระบวนการสันติภาพเกิดขึ้นแต่หากยังคงเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ยากที่จะทำให้เกิดสันติภาพ ที่ยั่งยืนได้ ดังนั้นการสร้างการตระหนักรู้และส่งเสริมให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และ กลุ่มกองกำลังต่างๆ จะนำไปสู่การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ในระดับหนึ่ง

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ประจำปี 2558

สถานการณ์ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้¹

จังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มมลายูมุสลิมเข้าร่วมต่อสู้และขยายการต่อสู้เพื่อเป็นอิสระจากการปกครองของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมในปัจจุบัน คือ 3 จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนไทย-มาเลเซีย 75-80 % ของประชากรเป็นมุสลิม หรือ ที่เรียกว่า มาเลย์ มุสลิม โดยใช้ภาษามลายู และมีความเป็น อัตลักษณ์ ปาตานี มาเลย์ พื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่การสู้รบของกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อปาตานี และรัฐบาลไทย ตั้งแต่ 2004 ก็มีเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งจากระเบิด ยิง ก่อความ

ในช่วง ศตวรรษที่ 14 – 19 ภาครใต้ของไทยมีการปกครองโดยสุลต่านเรียกว่า ประเทศ ปาตานี เป็นศูนย์กลางการค้าในคาบสมุทรมลายูและได้สร้างโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และกลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตาม การปกครองโดยไทยก็ได้เริ่มขึ้นในศตวรรษที่ 19 จากการลงนามในสัญญา Anglo-Siamese treaty ในปี 1909 ระหว่างรัฐบาลไทยและ สหราชอาณาจักร

หลังการยึดครองรัฐบาลไทยก็ได้ปกครองโดยการบังคับให้ผสมกลมกลืน วัฒนธรรมมลายูและศาสนา และคุกคามเอกลักษณ์ปาตานีในภูมิภาคนี้ ซึ่งนำไปสู่การต่อต้านและมีความรุนแรงมากมาย เหตุการณ์หนึ่งก็คือ การหายตัวไปของ ฮัจยีสุหลงในปี 1947 นอกจากนี้ก็มีการโยกย้ายคนพุทธจากนอกพื้นที่เข้ามาอยู่จำนวนมาก และมีการควบคุมเปลี่ยนแปลงระบบโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม จนนำไปสู่การหลบหนี โยกย้ายของคนมลายูและจัดตั้ง องค์กร Barisan Nasional Pember-Basan Pattani (BNPP)ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น Barisan Islam Pember-Basan Pattani (BIPP) , the Barisan Revolusi Nasional (BRN), and the Patani United Liberation Organization (PULO) เพื่อต่อสู้ในการให้ได้มาซึ่งเอกราชปาตานี

หลังจากนั้นก็มีความพยายามพัฒนาพื้นที่โดย ศูนย์บริหารราชการจังหวัดชายแดนใต้ (ศอบต.) และมีโครงการการนิรโทษกรรม ต่อมาในรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ก็ได้ยกเลิก ศอบตในปี 2545 และหลายโครงการที่ทำให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มเคลื่อนไหวต่างๆ ดำเนินการได้ไม่ติดขัด และเปลี่ยนการการควบคุมพื้นที่จากทหารมาเป็นตำรวจ และผลพวงจากเหตุการณ์ 9/11 ก็ทำให้ไทยมีกฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย

¹ <http://peacebuilding.asia/1226/>

และมุ่งความสงสัยไปยังประชาชนปาตานี ที่อาจจะเชื่อมโยงกับมุสลิมหัวรุนแรงและกลุ่มก่อการร้าย และสงครามยาเสพติดทำให้มีการฆ่าประชาชนไปกว่า 2500 คนทั่วประเทศ ก็ยังทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง

การโจมตีค่ายปีเหล็งเมื่อปี 2547 และการอุ้มหาย ทนายความ สมชาย นีละไพจิตร และ เหตุการณ์ ที่มัสยิดกรือเซะ และตากใบ 4 เหตุการณ์นี้ในปีเดียวกันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายพิเศษเพื่อใช้ในการปราบปรามการก่อความความสงบเรียบร้อยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ถึงแม้ว่าได้มีการฟื้นคืนของ สอบต. ในปี 2549 และการขอโทษของนายกรัฐมนตรีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ในขณะนั้นต่อเหตุการณ์ตากใบ แต่ก็ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น เหตุการณ์ความไม่สงบและความสูญเสียทั้งจากกองกำลังของรัฐและกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จนกระทั่งมีปรากฏการณ์ใหม่คือความพยายามในการจัดการเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้งขึ้น โดยเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 ได้มีความพยายามในการพูดคุย (Dialogue) ระหว่างรัฐบาล ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร กับ ขบวนการ BRN โดยมีรัฐบาลมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก และมีการดำเนินการต่อมาจนถึงรัฐบาลปัจจุบันซึ่งได้รัฐประหารเมื่อปี 2557 และปกครองประเทศมาจนปัจจุบัน

ความรุนแรงเกิดขึ้นจากการกระทำของทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อปาตานี กว่า 6000 คนเสียชีวิตและกว่า 10000 คนได้รับบาดเจ็บ ในช่วงระหว่างปี 2547 จนถึง 2557 ผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายมีทั้งไทยพุทธซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยในพื้นที่ และ มุสลิมในพื้นที่ที่สนับสนุนรัฐบาล ความสูญเสียบางรายเกิดจากปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในนามของการปราบปรามการก่อความไม่สงบ และจากการโจมตีเจ้าหน้าที่รัฐ พลเรือนและสถานที่สาธารณะของกองกำลังติดอาวุธ

สิทธิมนุษยชน

ปญญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้รับรองปญญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right: UDHR) โดยสมัชชาแห่งสหประชาชาติ ถือเป็นการกำหนดมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งไทยเป็นประเทศหนึ่งร่วมกับประเทศต่าง ๆ ให้การรับรองปญญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ความหมายของ"สิทธิมนุษยชน"

จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน(Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ข้อ 1 ที่ระบุไว้ว่า บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพประดามีที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่มีการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด นอกจากนี้การจำแนกข้อแตกต่างโดยอาศัยมูลฐานแห่งสถานะทางการเมืองทางศาสนาหรือทางเรื่องระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนซึ่งบุคคลสังกัดจะทำมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าดินแดนดังกล่าวจะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดแห่งอธิปไตยอื่นใด

หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนได้รับอย่างเสมอภาคกันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีไม่ตรีจิต และมีความเมตตาต่อกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกาย หรือสุขภาพ

หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทยหรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี

หมายถึง สิทธิของความเป็นมนุษย์ ผู้ที่เป็นมนุษย์ย่อมมีสิทธิดังกล่าว ตั้งแต่เกิดจนตายโดยปราศจากข้อจำกัดทางกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มนุษย์เท่านั้นที่มีสิทธินี้ และสิทธินี้เกิดขึ้น โดยคิดตัวมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

หมายถึง สิทธิของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครอง โดยหลักบังคับของกฎหมายภายใต้หลักการเกียรติศักดิ์ สิทธิที่เท่าเทียมกัน ความเสมอภาค ที่จะเป็นการส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

หมายถึง สิทธิที่ทุกคนมีอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์ ทั้งสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในส่วนบุคคลและสิทธิในการอยู่ร่วมกันในสังคม สิทธิในความเป็นมนุษย์นั้น มีทั้งสิทธิตามกฎหมายและสิทธิที่มีอยู่โดยไม่ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นสิทธิที่เกิดจากมาตรฐานเพื่อความถูกต้อง ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรม แต่เดิมสิทธิมนุษยชนจะกล่าวถึงในชื่ออื่น เช่น สิทธิในธรรม สิทธิในธรรมชาติ เป็นต้น

หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความเท่าเทียมกันในแง่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิ เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษาศาสนา

และสถานภาพทางกายและสุขภาพรวมทั้งความเชื่อทางการเมือง หรือความเชื่ออื่นๆที่ขึ้นกับพื้นฐานทางสังคม สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถ่ายถอดหรือโอนให้แก่ผู้อื่นได้²

วันแห่งสิทธิมนุษยชนโลก ตรงกับวันที่ 10 ธันวาคม

หน่วยงานในสหประชาชาติ (UN) ที่รับผิดชอบปัญหาสิทธิมนุษยชน (HR) คือ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน สหประชาชาติ (UN Human rights council) และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน (Office of High Commissioner of Human Rights -OHCHR) ที่เจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็น สนธิสัญญาหลัก จำนวน 7 ฉบับได้แก่

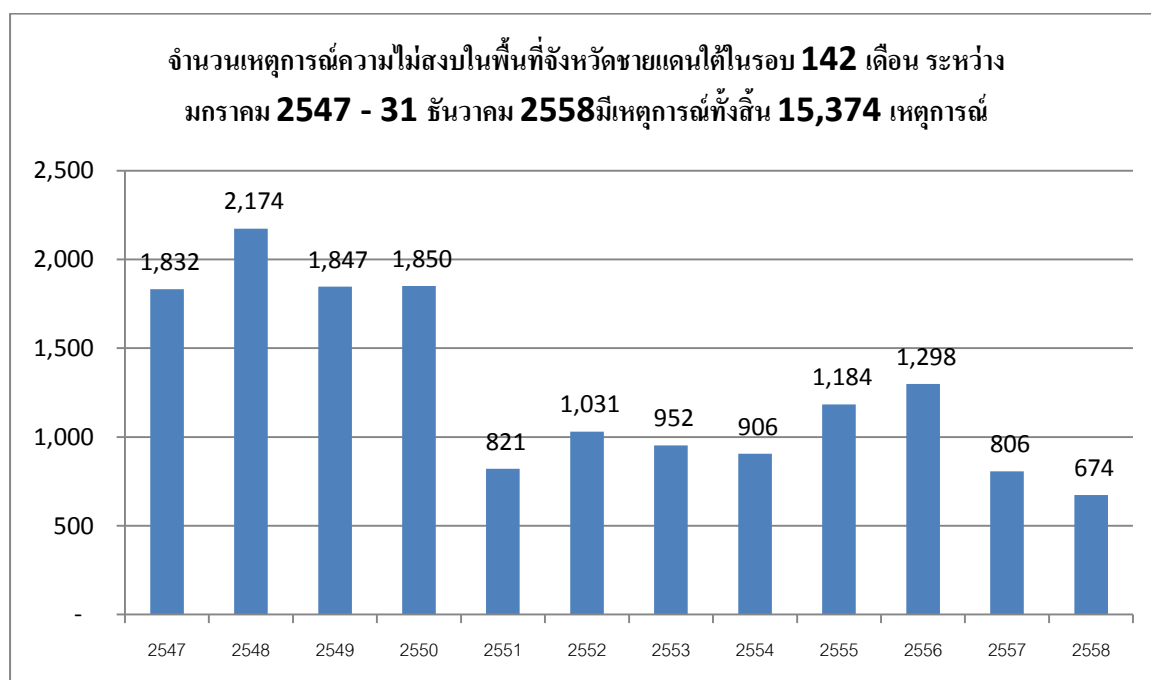
1. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก Convention on the Rights of the Child (CRC)
2. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination (CEDAW)
3. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)
4. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)
5. อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination (CERD)
6. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)
7. อนุสัญญาว่าด้วยผู้พิการ

² <https://sites.google.com/site/may00may00may/siththi-mnusy-chn/reuxng-thi1khwam-hmay-khxng-siththi-mnusy-chn>

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ ประเทศไทย

สิทธิที่จะมีชีวิตรอด (The right to life)

สิทธิมนุษยชนสิทธิของมนุษยชนขั้นพื้นฐาน คือ สิ่งที่เป็นขั้นพื้นฐาน ต่อการอยู่รอดและพัฒนาตัวเอง ได้แก่การมีปัจจัย 4คือ ใช้ ชีวิตอย่างเสรีและมั่นคงปลอดภัย แต่ความขัดแย้ง ได้ส่งผลให้สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานถูกละเมิด ทั้งจากกลุ่มเคลื่อนไหวต่างๆ และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากสถิติเหตุการณ์ความ ไม่สงบสะสมตั้งแต่ปี 2547 – 2558 พบว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ

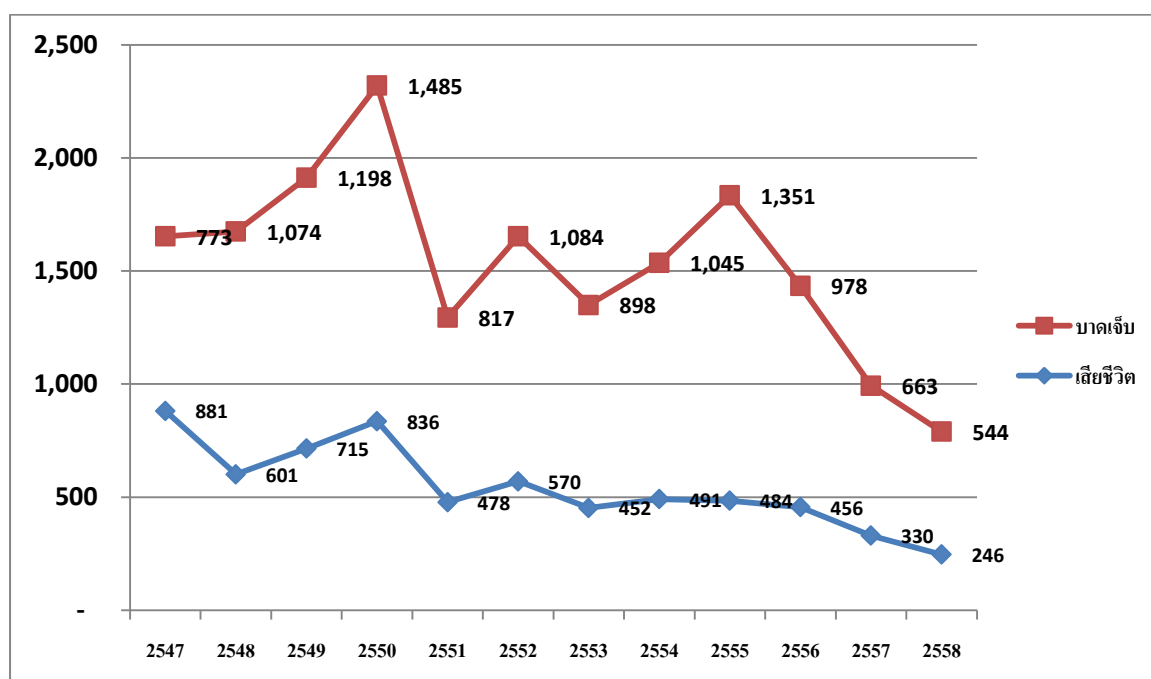
ข้อมูลจาก ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

ซึ่งจะเห็นได้จากแผนภูมิแสดงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือน ธันวาคม 2558 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือในปี 2548 และเหตุการณ์ที่น้อยที่สุดคือปี 2558 และ สอดคล้องกับจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บที่มีแนวโน้มลดลงในช่วงปี 2556- 2558 แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในระดับหนึ่งของแนวทางการแก้ปัญหาด้วยแนวทางสันติวิธี และ การทำงาน

ของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการผลักดันเรื่องการพูดคุยสันติภาพระหว่างรัฐบาลไทย และกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชปาตานี

สถิติสะสมจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บตั้งแต่ปี 2547 – 2558 จำแนกเป็นรายปี

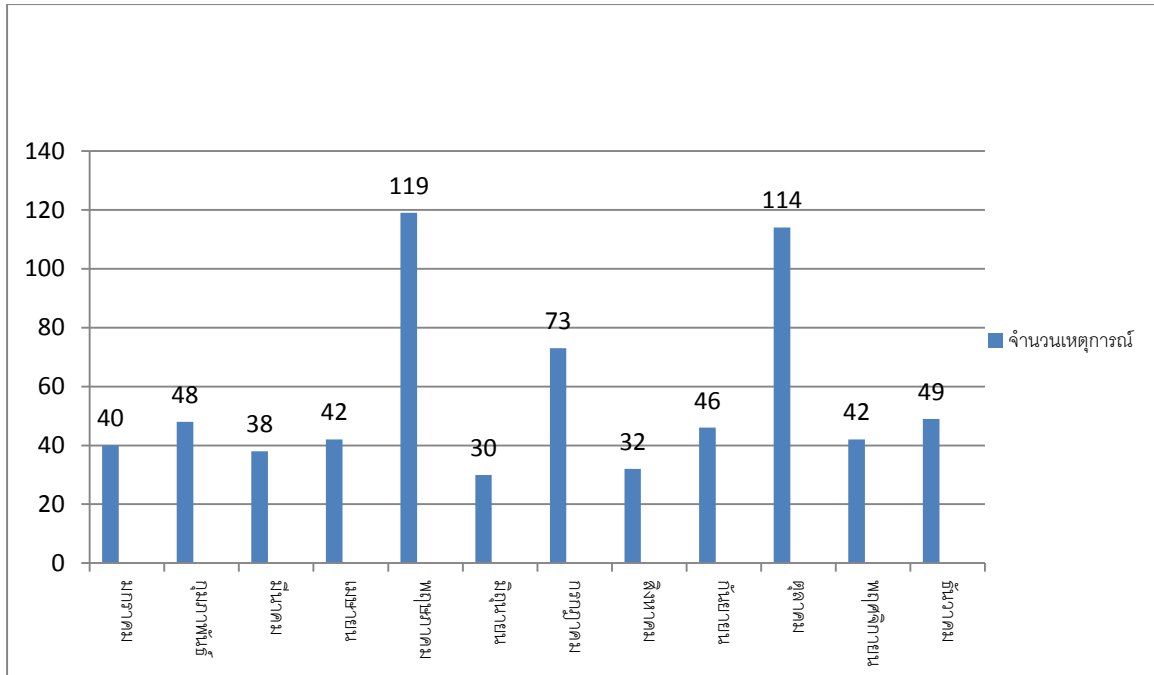
ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558

ข้อมูลจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

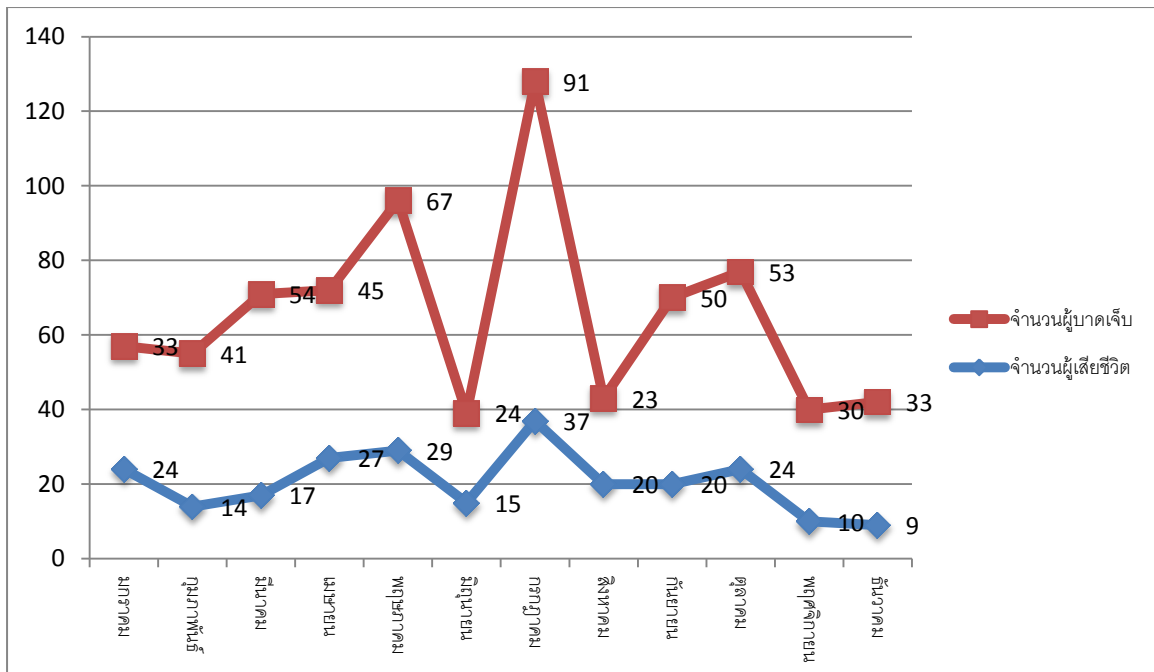
สถิติแสดงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในปี 2558

จำนวนเหตุการณ์ในปี 2558 ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนธันวาคมพบว่ามีจำนวน 674 เหตุการณ์ และเดือนที่มีจำนวนเหตุการณ์มากที่สุดคือเดือน พฤษภาคม จำนวน 119 เหตุการณ์ และเดือนที่มีจำนวนเหตุการณ์น้อยที่สุดคือเดือน มิถุนายน มีจำนวน 30 เหตุการณ์ และ จำนวนผู้ที่เสียชีวิตรวมทั้งหมคมมีจำนวน 246 คน และได้รับบาดเจ็บจำนวน 544 คน โดยเดือนที่มีจำนวนผู้ที่เสียชีวิตมากที่สุดคือเดือนกรกฎาคม จำนวน 37 คน และได้รับบาดเจ็บจำนวน 91 คน อันเนื่องมาจากมีเหตุการณ์ระเบิดที่อำเภอสุไหงโกทก จังหวัดนราธิวาส ปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา และ อำเภอธารโต จังหวัดยะลา และเดือนที่มีผู้เสียชีวิตน้อยที่สุดคือเดือน ธันวาคม มีจำนวน 9 คน และ ได้รับบาดเจ็บจำนวน 33 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสิทธิที่จะมีชีวิตรอดมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในปี 2558

ข้อมูลรวบรวมจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถิติแสดงจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บในปี 2558

ข้อมูลรวบรวมจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานการณ์การทรมานในจังหวัดชายแดนใต้

Prohibition of torture and in human or degrading treatment or punishment

“การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

1. เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม
2. การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ
3. เป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม
4. เพราะเหตุผลใดใด บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด

เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดยหรือด้วยการขู่ข่มขู่ หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษที่สงบที่ชอบด้วยกฎหมาย

ผลพวงของสถานการณ์ความไม่สงบทำให้เกิดการกล่าวหาว่าประชาชน มลายู – มุสลิม คือผู้ที่กระทำผิดในเหตุการณ์ความรุนแรงต่างๆ และ นั้นก็นำไปสู่การออกกฎหมายเพื่อควบคุมสถานการณ์คือ การประกาศใช้ กฎอัยการศึกที่ให้อำนาจการควบคุมตัวได้ 7 วัน พระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่มีอำนาจควบคุมตัวได้ 28 วัน ซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยรัฐสามารถควบคุมตัวผู้ที่ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดได้เป็นเวลา 35 วัน โดยไม่ต้องมีหมายจับตามกฎหมายอาญา และไม่มีสิทธิที่จะพบทนายความหรือนักสิทธิมนุษยชน และ นอกจากนี้ก็ยังควบคุมการพบญาติ ในแต่วันหรือมีการห้ามเยี่ยม ทำให้เกิดข้อร้องเรียนเรื่องการกระทำทรมานในสถานที่ควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ จากการเก็บข้อมูลการถูกกระทำทรมานของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้โดยมูลนิธิผสานวัฒนธรรม กลุ่มด้วยใจ องค์กร HAP หรือเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปัตตานี โดยการสนับสนุนจาก UN Voluntary Fund for Victims of Torture จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในปี 2558 พบว่า มี การกระทำทรมานในปี 2558 จำนวน 15 ราย จากการบันทึกทั้งหมด 24 ราย และมีการกระทำทรมานในปี 2557 จำนวน 6 ราย และ ปี 2556 จำนวน 3 ราย ทั้งนี้ด้วยวิธีการที่หลากหลายรูปแบบดังเช่น

กรณี H_06_2015 (ปกปิดชื่อ), 44 ปี ได้เล่าให้เจ้าหน้าที่องค์กร HAP ฟังว่า เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจและกำลัง 3 ฝ่ายประมาณกว่า 100 นายได้เข้าล้อมบ้านของผมเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2558 ซึ่งขณะนั้นผม กำลังจะออกจากบ้านไปละหมาดมักริบ และเจ้าหน้าที่ก็จับตัวไม่ให้เข้าบ้าน. และขณะนั้นในบ้านมีภรรยาและลูก 2 คน.(

ลูกชายที่โดนตบ) ลูกชายอายุ 17 ปี และลูกสาวอายุ 15 ปี และมีแขก? เพื่อนอีก 2 คนที่เป็นผู้ตาย 1 คนและ โคนจับ 1 คน. วันนั้นที่บ้านของเรามีเพื่อนแขกอยู่ 2 คน. จากนั้นเจ้าหน้าที่ล้อมและจับกุมคนในบ้านด้วย 1 คนและมีการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับคนที่อยู่ในบ้านขณะนั้น ทำให้มีคนที่เสียชีวิต 1 คนและถูกจับกุม 1 คนและผมก็ถูกจับกุมด้วย ในขณะที่เหตุการณ์กำลังซุลมุนทางเจ้าหน้าที่ได้ลากตัวลูกชายอายุ 17 ปีของผม ออกมานอกบ้าน (ขณะนั้นผมอยู่ในบ้าน)และทางเจ้าหน้าที่ก็ ตบหัว เตะ และตีลูกชายของผมหลายครั้งด้วยกัน ซึ่งผมก็เห็นเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับลูกชาย ระหว่างอยู่บนรถผมและเพื่อนอีกคนหนึ่งก็ถูกซ้อมด้วยการ เตะ ตบหน้า ตบหัวหลายครั้งและก็ข่มขู่ว่าจะมาทิ้งชะ ขณะนั้นผมเจ็บตามตัวและเสียใจมากที่ถูกกระทำอย่างโหดร้าย. ตั้งแต่เวลา 20.00 น.เจ้าหน้าที่ได้นำตัวผมและเพื่อนอีกคนหนึ่งไปโดนด้วยกันพาไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร อ.หนองจิก จ.ปัตตานี ซึ่งผมอยู่ที่นั่นเป็นเวลาทั้งหมด 24 วัน ในอาทิตย์แรกที่อยู่ที่นั่นผมไม่ได้นอนเลย เพราะทางเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนตลอดเวลา ทำให้ไม่มีเวลาพัก ในขณะที่ทางเจ้าหน้าที่ได้มีการสับเปลี่ยนตัวผู้สอบสวน ขณะสอบสวนก็ได้บีบแขนของคนและใช้ไม้จิ้มไปที่ท้องของคน.(ไม้ไม่แหลมคม แต่เจ็บมาก) ผมโดนตีหน้าอกหลายครั้ง 3วันก่อนออกจากที่นั่นปวดท้องมากและปวดหลังมาก.3วันเต็ม.คิดว่าเพราะโดนตี เตะ ต่อย ภายในบ้านก่อนนำตัวไปที่ค่ายอิงคยุทธ.

หรือ กรณี DJ_07_2015, (ปกปิดชื่อ) 28 ปี เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2558 ผมโดนเจ้าหน้าที่ตะจนล้มแล้วเหยียบที่ โคนเตะ ตบหัว เจ้าหน้าที่ให้ขึ้นรถแล้วผมก้าวไม่ขึ้น เจ้าหน้าที่ก็จับ ผมเหวี่ยงขึ้นรถแล้วให้ผมหันหลังไปทางกระจก หลังรถมีเจ้าหน้าที่ 2 คน เหน่งเจ้าหน้าที่เอาท้ายที่กุญแจมือแล้วขู่ว่ามีงดาอยู่ บนรถเจ้าหน้าที่เหยียบหลัง ยันที่กุญแจมือ พอขยับตัวก็จะเพิ่มน้ำหนักเท้า ขู่ว่ามีงดาแน่ ตอนนั้นก็ใส่กุญแจมือนั่งบนเก้าอี้ เจ้าหน้าที่เตะเก้าอี้ล้ม มีการตบ เตะ ชก ต่อย บริเวณท้อง ขา น่อง ถูกทำอยู่ 4 วัน ก็มีเตะบริเวณหัวเข้าหลายครั้ง ชก ต่อยบริเวณท้องและหลังนับไม่ถ้วน ตบหัวที่คอท้ายทอยหลายครั้ง ใส่กุญแจมือไขว้หลังตลอด วันที่ 2-3 โคนจี้เหล็กร้อน 1 ครั้ง ปิดตากับผ้าคล้องคอสีแดงแล้วซ้อม มีขู่เอาเป็นออกมาแล้วชักปืนเตรียมยิงมาทางเราให้รับสารภาพ วันที่ 4 โคนช็อตไฟ 1ครั้ง ปิดตาอยู่ก็รู้สึกเจ็บที่ลูกอ้นทะไม่รู้เขาทำยังไงเพราะมองไม่เห็น จับ ดึง บีบ อวัยวะเพศ ไม่มีความรู้สึกทางเพศ (ตอนนี้อย่างงัดตัวอยู่) โคนให้เปลือยกายในห้องเย็น ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ทหารหญิง และโดนเจ้าหน้าที่ทหารหญิงเอาหน้าออกมาแนบที่หน้า โคนซ้อมมาหลายวันก็เลยอาเจียน ฉี่ อุจจาระเป็นเลือด ออกซ้ำ บวมและแดง เจ้าหน้าที่พาไปโรงพยาบาล ที่โรงพยาบาลพอเขาจะให้หมอดูแล เจ้าหน้าที่ก็ให้ออกลงไป หมอให้ยาพาราฯ และฉีดยา 1 เข็ม สลบไป 1 วัน ไม่รู้สึกตัว โคนช็อตไฟ มีเอกสารที่ทหารให้เซ็น เสร็จก็มีตำรวจมาให้เซ็น ผมจะอ่านก็ไม่ให้อ่าน ก็เลยไม่เซ็น จึงโดนเตะออก ต่อยหลัง ตบหัวแล้วกดลง ติบหลัง การสอบสวนจะทำ

ตั้งแต่ 8 โมงเช้าถึงเที่ยง กลางคืนนอน 2ทุ่มครึ่งเป็นต้นไปแล้วแต่เขาจะเบื่อหรือว่างถึงประมาณ ติ 3 ติ 4 เวลา 7 วันที่อยู่ที่ค่ายฯ โคนบังคับให้สูบบุหรี่และกินข้าว

ผลกระทบจากการถูกทรมาน

ผู้ที่ถูกทรมาน ต่างมีความรู้สึก หวาดกลัว หวาดระแวง กลัวว่าจะถูกกระทำซ้ำ อยากรู้แน่แน็บ ไม่อยากมีชีวิตอยู่ หวาดกลัวว่าจะถูกฆ่า ต้องใช้ชีวิตเหมือนคนเร่ร่อน เพราะยังคงอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้ง จึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความรู้สึกหวาดระแวงได้ การเดินทางที่ต้องผ่านเจ้าหน้าที่ตลอดเส้นทาง การเดินทาง และมีความรู้สึกต้องการใช้ความรุนแรงตอบโต้ จากผลการศึกษาของหลายๆองค์กรที่ทำงานด้านการเยียวยาสภาพจิตใจเหยื่อที่ถูกทรมานพบว่าส่วนใหญ่ผู้รอดชีวิตจะมีอาการ ภาวะวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า และ อาการรุนแรงที่พบคืออาการ PTSD (Post traumatic stress disorder) ที่มักจะเกิดกับผู้ที่เผชิญเหตุร้ายแรง เช่น ประสบเหตุภัยธรรมชาติรุนแรง อุบัติเหตุ และจำเป็นต้องบำบัดเพื่อการฟื้นคืนสภาพทางด้านจิตใจ ความรู้สึกที่เหยื่อที่ถูกทรมาน โดยส่วนใหญ่มีความรู้สึกคล้ายๆกันดังเช่น

DJ_10_2015 (ปกปิดชื่อ) ขณะถูกจับกุมรู้สึกโกรธ เจ็บใจ หากว่ามีอุปกรณ์หรือสามารถทำอะไรได้ก็ทำไปแล้ว เพราะเจ็บไปหมด เหมือนที่เราไม่ใช่คน มันรู้สึกสุดท้ายของชีวิต คิดว่าสู้เพื่อให้อรอด แต่ก็ทำไม่ได้ พอถูกปล่อยตัวออกมาที่รู้สึกระแวง ต้องระมัดระวังตัวเองตลอด กังวล พะวงหน้าหลังตลอด ถ้าขับรถเห็นเจ้าหน้าที่ก็จะรู้สึกกลัว เจ็บใจ พยายามหลีกเลี่ยงไม่เจอเจ้าหน้าที่ให้ได้มากที่สุด

DJ_15_2015 (ปกปิดชื่อ) รู้สึกเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนหน้าที่จะถูกจับกุมตนเองให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่มาโดยตลอด

ขาดความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ในอนาคตอาจไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อีก

ความยากลำบากในทางเศรษฐกิจ

เมื่อผู้เสียหายมีผลกระทบทางด้านจิตใจ จึงส่งผลต่อการประกอบอาชีพเพราะไม่สามารถประกอบอาชีพที่เป็นหลักแหล่งได้เนื่องจากมีความหวาดกลัวในการเดินทาง และต้องโยกย้ายถิ่นฐานที่อยู่เพราะมี

ความหวาดระแวงต่อเจ้าหน้าที่รัฐสูง และเหยื่อถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวซ้ำหลายๆ ครั้ง ทำให้ไม่สามารถหา
งานทำได้ในระบบการจ้างงานปกติ ต้องแสวงหาอาชีพอิสระอื่นๆ ซึ่งทำให้มีรายได้ไม่แน่นอน

ความยากลำบากในการอยู่ร่วมในชุมชน

เมื่อมีการควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษทำให้ผู้ถูกปล่อยตัวมักถูกตีตราจากสังคมและถูกปฏิเสธ โดยสังคม
ถึงแม้บางกรณีมีการร้องเรียนเรื่องการถูกรังแก แต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้เพราะเจ้าหน้าที่มี
ทัศนคติว่าเจ้าหน้าที่กระทำตามกฎหมายทุกประการ และ ผู้เสียหายจากการทรมาณคือกลุ่มก่อความไม่สงบ
ทัศนคตินี้ส่งผลต่อความเป็นอยู่ในสังคมของผู้เสียหายจากการทรมาณเมื่อได้รับการปล่อยตัว

ความมั่นคงของรัฐ

เมื่อเหยื่อรอดชีวิตจากการถูกรังแก ความรู้สึกที่เปลี่ยนไปคือความฉงน ไม่เข้าใจ ตกใจว่าการกระทำ
ทรมาณเกิดจากการกระทำของบุคคลที่เป็นตัวแทนของรัฐได้อย่างไร เพราะพวกเขาเข้าใจว่าบุคคลของรัฐคือ
ตัวแทนของรัฐที่มีหน้าที่ปกป้องประชาชนซึ่งก็คือพวกเขานั่นเอง เมื่อเกิดการกระทำทรมาณจึงเป็นการ
เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อรัฐอย่างสิ้นเชิงและในที่สุดก็กลายเป็นการปฏิเสธรัฐ เมื่อประชาชนปฏิเสธรัฐความ
มั่นคงของรัฐก็เหมือนถูกทำลาย ดังนั้นผลกระทบจากการถูกรังแกทรมาณจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและมี
ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และ การชำนองระบบ

Right to a fair trial and arbitrary killing

สภาพปัญหาการไม่ได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

- **ความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม**

ด้านการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมในห้วง 12 ปีจากรายงานของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจ
จังหวัดชายแดนใต้ หรือ ศชต พบว่ามีการออกหมายจับ (เฉพาะคดีความมั่นคง) โดยอาศัยอำนาจ
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ อาญา) และตามกฎหมายพิเศษ คือ พระราช
กำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 หรือ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน (หมาย ฉจ.) มีการ
ออกหมาย ฉจ. หรือ หมาย พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ นับตั้งแต่วันที่ 21 ก.ค.2548 ซึ่งกฎหมายมีผลบังคับใช้
จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 6,258 หมาย จับกุมได้ 4,643 หมาย ขณะที่หมายจับที่ออกตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ หมาย ป.วิอาญาฯ เฉพาะคดีความมั่นคง ออกหมายไปทั้งสิ้น 4,963 หมาย จับกุมได้ 2,604 หมาย

ในด้านของการดำเนินคดีความมั่นคง ตลอด 12 ปีไปได้ มีคดีความมั่นคงเกิดขึ้น 9,887 คดี รู้ตัวผู้กระทำผิดเพียง 2,247 คดี คิดเป็นร้อยละ 22.73 ในจำนวนนี้จับกุมผู้ต้องหาได้ 1,700 คดี ผู้ต้องหาเสียชีวิต 454 คดี ผู้ต้องหาหลบหนี 622 คดี ส่วนที่เหลืออีก 7,640 คดี เป็นคดีที่ไม่รู้ตัวผู้กระทำผิด คิดเป็นร้อยละ 77.27

ส่วนคดีความมั่นคงที่ขึ้นสู่ศาล และศาลมีคำพิพากษาแล้ว มีทั้งสิ้น 472 คดี จำเลย 1,501 คน เป็นคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษ 240 คดี คิดเป็นร้อยละ 50.85 และศาลพิพากษายกฟ้อง 232 คดี คิดเป็นร้อยละ 49.15

คดีที่ศาลพิพากษาลงโทษ พบว่ามีจำเลยทั้งสิ้น 456 คน ศาลพิพากษาประหารชีวิต 46 คดี จำเลย 57 คน จำคุกตลอดชีวิต 76 คดี จำเลย 114 คน ที่เหลือเป็นคดีที่ศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต และต่ำกว่านั้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าการดำเนินคดีความมั่นคงผลของการพิจารณาคดีในเบื้องต้นมีความเป็นไปได้ในการผู้กระทำผิดมาลงโทษหรือมีผู้บริสุทธิ์ที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพราะศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษและยกฟ้องใกล้เคียงกันคือร้อยละ 50.85 และ ร้อยละ 49.15 ตามลำดับ

ข้อมูลจากการสัมมนาระดมความคิดเห็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในส่วนกลางและที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งข้อมูลจากมูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม สรุปปัญหาสำคัญ ของกระบวนการยุติธรรมได้ดังนี้

- 1.คดีความมั่นคงส่วนใหญ่ไม่มีประจักษ์พยาน หลักฐานในสำนวนจึงมีแต่คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน หลายๆ คดีเป็นคำรับสารภาพในชั้นซักถาม (ช่วงควบคุมตัวตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) ซึ่งเป็นเพียงการ “ให้ถ้อยคำ” ตามกฎหมายไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องคดีได้
- 2.จากการตรวจสอบสำนวนการสอบสวนหลายๆ สำนวนจากหลายๆ ท้องที่ มีการใช้คำบรรยายฟ้องเหมือนกันถึงแม้จะต่างพฤติกรรม และ ต่างพื้นที่

3. จำเลยส่วนใหญ่ ตกเป็นจำเลยเพียงเพราะมีคำชั้ดทอดจากการปิดล้อมตรวจค้นและคำให้การในชั้นซักถามของพยานหรือผู้ต้องหาคนอื่น โดยไม่มีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือวัตถุพยานอื่นรองรับ

4. ขาดพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในคดีความมั่นคงเพราะตำรวจส่วนหนึ่งไม่ยอมอยู่ในพื้นที่ ทำให้การทำสำนวนคดีมีปัญหา

5. ทศนคดีของตำรวจไทยยังเชื่อเรื่องคำรับสารภาพเป็นหลัก ทั้งๆ ที่ ป.วิอาญาฉบับใหม่บัญญัติห้ามไม่ให้เชื่อคำรับสารภาพหรือคำชั้ดทอดอย่างเดียวแล้ว

6. การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่มีความมั่นคงเป็นไปอย่างล่าช้า และผู้ต้องหาไม่ได้รับการประกันตัว เนื่องจากถูกยื่นฟ้องในคดีที่มีโทษสูงถึงประหารชีวิต และ พยานโจทก์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่หลายคนย้ายออกจากพื้นที่ไปแล้ว ทำให้คดีถูกเลื่อนออกไปเรื่อยๆ

- การอายัดตัวเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำซ้ำ ปัญหานี้ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปีแล้วถึงแม้จะมีความพยายามจากหลายๆ ฝ่ายในการแก้ปัญหาที่ตามแต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะมีบันทึกข้อความของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่อง ข้อกำ้ช้บการอายัดตัวผู้ต้องหา แต่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็มีได้ดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวที่เขียนระบุไว้ว่า “ให้พนักงานสอบสวนรีบสอบสวนดำเนินคดีกับผู้ต้องหาซึ่งถูกคุมขังในคดีอื่นให้แล้วเสร็จ โดยไม่ต้องรอให้พ้นโทษในคดีเดิมก่อน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ โดยเร็ว” (บันทึกข้อความส่วนราชการ ศษต. ที่ 0025.22/6774 เรื่อง ข้อกำ้ช้บการอายัดตัวผู้ต้องหา ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2553)

โดยล่าสุดเกิดขึ้นจากกรณีของ นายมะรอชาลี เจ๊ะบูและพวก ศาลชั้นต้นได้ พิพากษายกฟ้องจำเลย แต่ในวันเดียวกันเวลาประมาณ 20.00 นาฬิกา เรือนจำกลางจังหวัดยะลาได้ปล่อยตัวจำเลยทั้งสามคนออกจากเรือนจำ ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจภูธรเมืองยะลาเข้ามาอายัดตัวจำเลยทั้งสามคน อ้างมีหมายอายัดจากสถานีตำรวจภูธรเบตง และได้นำตัวจำเลยทั้งสามคน ไปควบคุมตัวที่สถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา เพื่อให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเบตงดำเนินการต่อไป

นอกจากกรณีการอายัดตัวจำเลยทั้งสามคนในคดีนี้แล้ว ยังมีกรณีการอายัดตัวผู้ต้องหาที่มีความมั่นคงอีกหลายรายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏตามรายละเอียดของกรณีการอายัดตัวผู้ต้องหา ดังนี้

1. เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 มีการอายัดตัวนายนูริฮัม วานี ที่เรือนจำกลางจังหวัดยะลา กรณีนี้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรลำใหม่และพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา ได้ยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาต่อศาลจังหวัดยะลาพร้อมกันทั้งสองคดี ครอบคลุมฝากขังระหว่างสืบสวนสอบสวน 84 วัน พนักงานอัยการมีคำสั่ง “สั่งไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหา เรือนจำปล่อยตัวในเย็นวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 แต่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจภูธรเมืองยะลามาอายัดตัวจำเลย อ้างมีหมายอายัดตัวจากสถานีตำรวจภูธรลำใหม่
2. เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2558 มีการอายัดนายอาลี เจอะอาลี และนายฮารน เจอะอาลี ที่เรือนจำกลางจังหวัดยะลา หลังจากที่ศาลจังหวัดยะลามีคำพิพากษายกฟ้องแต่ให้ขังระหว่างอุทธรณ์จำเลยทั้งสองคนยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว และได้รับการปล่อยตัวที่เรือนจำกลางจังหวัดยะลา แต่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา มาอายัดตัวจำเลยทั้งสองคน โดยอ้างมีหมายอายัดตัวจากสถานีตำรวจภูธรบันนังสตา และควบคุมตัวจำเลยทั้งสองที่สถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา
3. เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558 มีการอายัดนายมาหะมะ อาโกะ ที่เรือนจำกลางจังหวัดยะลา กรณีนี้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรยะหา ยื่นคำร้องขอฝากขังจำเลยพร้อมกันทั้งสองคดี ต่อมาครบฝากขัง 84 วัน พนักงานอัยการมีคำสั่ง “สั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา” จำเลยได้รับการปล่อยตัวที่เรือนจำกลางจังหวัดยะลา แต่มีพนักงานสอบสวนมาอายัดตัวจำเลย โดยอ้างว่ามีหมายอายัดตัวจำเลยจากสถานีตำรวจภูธรกรงปินัง และควบคุมตัวจำเลยไว้ที่สถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา

จากตัวอย่างข้างต้นที่มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิมได้นำเสนอเพื่อให้เห็นถึงปัญหาการอายัดตัวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาการอายัดตัวผู้ต้องหาในคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้นแลยังคงดำรงอยู่ตั้งแต่ปี 2547 จน ถึงปัจจุบัน³

การฆ่านอกระบบ (Extra judicial killing and Arbitrary killing)

การวิสามัญฆาตกรรม

³ <http://th.macmuslim.com/?p=960#more-960>

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงตลอด 12 ปี พบว่ามีการปะทะและนำไปสู่การวิสามัญฆาตกรรมผู้ก่อความไม่สงบไปจำนวน 325 คน จากรายงานของ ศชต ในปี 2557 พบว่ามีการวิสามัญฆาตกรรมไปจำนวน 8 คน ในขณะที่ ปี 2558 ศชตได้รายงานว่ามีการวิสามัญฆาตกรรมไป 16 คน ซึ่งมีตัวเลขเพิ่มขึ้น เท่าตัวเลยทีเดียว

จากบทความของนาย อับดุลกอฮาร์ อาแวปุเตะ ผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เขียนบทความเรื่องคดีวิสามัญฆาตกรรมว่า เป็นที่พบเห็นเป็นประจำจากความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา ผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ดังกล่าว มักจะมีข้อเท็จจริงหรือข้อมูลสองด้านที่โต้แย้งอยู่เสมอ ฝ่ายเจ้าหน้าที่จะมีข้อมูลว่าผู้ตายเป็นผู้ก่อเหตุรุนแรง มีประวัติเกี่ยวข้องกับการก่อเหตุหลายคดี มีหมายจับในคดีความมั่นคงหลายหมาย แต่ทางฝ่ายครอบครัวของผู้ตายซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน กลับมีความคิดเห็นที่ตรงกันข้ามกับข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐ

ในทางกฎหมายเกี่ยวกับคดีวิสามัญ คือคดีที่ความตายเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ดังนั้น ถ้ามีเหตุการณ์ใดที่เจ้าหน้าที่ใช้กำลังในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นผลให้เกิดความตาย หรือเจ้าหน้าที่ได้ทำการควบคุมตัวบุคคลในสถานที่ใดแล้วทำให้ผู้ถูกควบคุมถึงแก่ความตาย เช่นนี้ถือว่าเป็นคดีวิสามัญ ซึ่งสาระสำคัญมีความแตกต่างกับคดีทั่วไปคือต้องมีการชันสูตรพลิกศพ โดยผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์นิติเวช และหน่วยงานอื่นด้วย

การชันสูตรพลิกศพ ในคดีวิสามัญฆาตกรรม กฎหมายกำหนดบทบาทของพนักงานสอบสวนเป็นหลัก ข้อแตกต่างกับการตายในกรณีทั่วไป คือ นอกจากพนักงานสอบสวนและแพทย์นิติเวชแล้ว ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพด้วย และก่อนที่จะทำการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้

เนื่องจากคดีวิสามัญจะมีปัญหาที่เกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ถูกกล่าวหาต่อสังคมแล้วว่า ทำให้ประชาชนตาย แต่เจ้าหน้าที่ให้เหตุผลต่อสาธารณะว่าผู้ตายได้ใช้อาวุธกับเจ้าหน้าที่ก่อน ด้วยเหตุที่คดีวิสามัญฆาตกรรม เกี่ยวข้องกับการกระทำของเจ้าพนักงานที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อำนาจในสอบสวนและแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงล้วนเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ การที่กฎหมายกำหนดรูปแบบการชันสูตรที่พิเศษและแตกต่างกับการทำสำนวนในคดีอาญาทั่วไป ก็เนื่องจากผู้ตายไม่สามารถเรียกร้องหาความเป็นธรรมได้ จึงต้องสร้างกลไกในการ

ตรวจสอบ และสุดท้ายพนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานเสนอพนักงานอัยการยื่นต่อศาลให้มีคำสั่ง หากความตายเป็นผลจากการกระทำความผิดอาญาของเจ้าหน้าที่ ก็ต้องดำเนินคดีตามกฎหมาย

แม้ในชั้นของการยื่นคำร้องขอไต่สวนการตายของพนักงานอัยการ จะเป็นการยื่น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นนายของแผ่นดิน และกฎหมายเปิดโอกาสให้ญาติของผู้ตายแต่งตั้งทนายความมาซักถาม แต่บทบาททั้งของพนักงานอัยการและของทนายความในทางทฤษฎีแล้วก็คือ ร่วมกันในการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อเสนอข้อมูลต่อศาล เพื่อให้ศาลได้เห็นภาพและอธิบายถึงพฤติการณ์แห่งการตายได้โดยละเอียด รวมทั้งวินิจฉัยไปโดยถูกต้องและเป็นธรรม ไม่ใช่แยกส่วนแยกฝ่ายเหมือนคดีอาญาทั่วไป

ปัญหาที่พบในทางปฏิบัติ ส่วนการไต่สวนการตายในคดีวิสามัญในภาคใต้ ข้อเท็จจริงในส่วนสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตายนั้น ยังไม่มีระบบของการค้นหาความจริงได้อย่างแท้จริง บทบาททั้งของพนักงานอัยการ ยังเป็นบทบาทที่พยายามปกป้องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ในขณะที่ทนายความของญาติผู้ตายพยายามนำเสนอพยานหลักฐานให้ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงมิได้เป็นเช่นนั้น ซึ่งเป็นพยานแวดล้อมเสียส่วนใหญ่ เพราะทางญาติของผู้ตายไม่สามารถเข้าถึงพยานหลักฐาน ดังนั้นปลายทางของกฎหมายในคดีวิสามัญฆาตกรรม ควรทำให้ความจริงปรากฏและนำไปสู่การพิสูจน์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ว่า เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพื่อมิให้เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมของการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้อง ระบบของกฎหมายจึงกลายเป็นว่าทำหน้าที่ในการปกป้องคนผิด หรือสร้างวัฒนธรรมปล่อยคนผิดลอยนวล (impunity) ดังกรณีที่เป็นกรณีที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดในขณะนี้คือกรณีเจ้าหน้าที่ปะทะ กลุ่มก่อความไม่สงบที่บ้าน ไต่ชะชูด ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2558

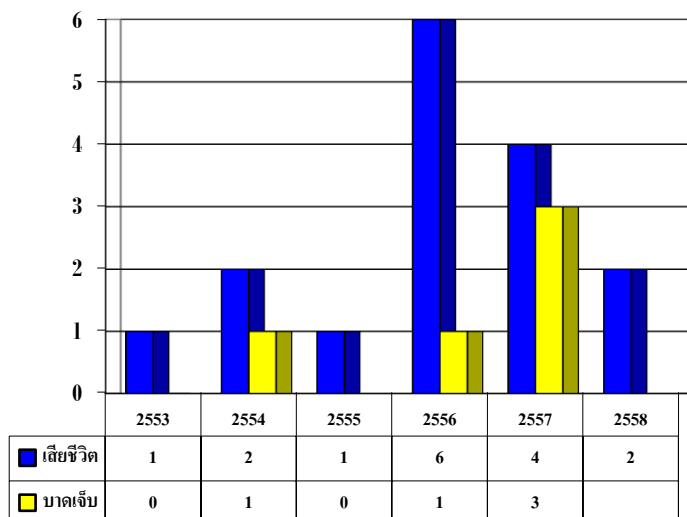
การผ่านอกระบบกฎหมาย

ความกังวลใจของผู้ต้องหาคดีความมั่นคงหรือผู้ที่ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนใต้ กังวลใจมากที่สุดคือความปลอดภัยหลังจากได้รับการปล่อยตัวซึ่งความกังวลใจของพวกเขาก็ไม่เกินเลยจากข้อเท็จจริงมากนักเมื่อกลุ่มด้วยใจได้รวบรวมรายชื่ออดีตผู้ต้องหาคดีความมั่นคง ผู้ที่ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ และบุคคลในครอบครัว ที่ถูกยิงได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตตั้งแต่ปี 2553 จนถึงปัจจุบันพบว่า มีจำนวน 20 ราย โดยเฉลี่ยปีละ 4 ราย และนั่นก็เป็นการเพิ่มความหวาดระแวงและไม่มั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของไทย

ตารางแสดงรายชื่อผู้ต้องหาที่มีความมั่นคงที่ยกฟ้องหรือประกันตัว ถูกยิงเสียชีวิตและบาดเจ็บ

ลำดับ ที่	ชื่อ	ที่อยู่	วันที่เกิดเหตุ	ผลกระทบ	เรือนจำ
1	นายรอมลี เจะ เลอะ	จ.ยะลา	6 ตุลาคม 2553	ถูกยิงเสียชีวิต	ยะลา
2	นายมะสาวี มะสา และ	231/3 บ.ควนนางา ม.4 ต. ห้วยกระทิง อ.กรงปินัง จ. ยะลา	28 มกราคม 2554	ถูกยิงเสียชีวิต	ยะลา
3	นายอับดุลเลอะ สามแม	238/3 หมู่1ต.ตันหยงลิมอ อ. ระแงะ จ.นราธิวาส	17 สิงหาคม 2554	ถูกยิงเสียชีวิต	สงขลา
4	นายสุกรี โชะ	11 ม.5 ต.ตะโละกาโปร์ อ. ยะหริ่ง จ.ปัตตานี	20 สิงหาคม 2554	ถูกยิงได้รับ บาดเจ็บ	ปัตตานี
5	นายอับดุลเลอะ เจอะตีแม	ม.7 ต.ปะแต อ.ยะหา จ. ยะลา	2555	ถูกยิงเสียชีวิต	ยะลา
6	นายลุกมาน ดอ เลอะ	27 ม.6 ต.มะนังดาลำ อ.สาย บุรี จ.ปัตตานี	9 พฤษภาคม.2556	ถูกยิงเสียชีวิต	ปัตตานี
7	นายมะรอเซาะ กา ยิยู	107 ม.1 ต.กาบัง อ.กาบัง จ. ยะลา	7 มิถุนายน 2556	ถูกยิงเสียชีวิต	ยะลา
8	นายอิสมะแอ ปา โอ๊ะมานิ	25 ม.4 ปุลาากาซิง ต.กอลำ อ. ยะรัง จ.ปัตตานี	25 มิถุนายน 2556	ถูกยิงเสียชีวิต	ปัตตานี
9	นายตอเหล็บ สะ แปอิง	73 ม.1ต.สะอะอะ อ.กรงปินัง จ.ยะลา	15 กรกฎาคม 2556	ถูกยิงได้รับ บาดเจ็บ	สงขลา
10	นายอับดุลรอฟา ปูแทน	26 ม.4 ปุลาากาซิง ต.กอลำ อ. ยะรัง จ.ปัตตานี	14 สิงหาคม 2556	ถูกยิงเสียชีวิต	ปัตตานี
11	นายสามือลี เจะ กอ	90/1 ม.12 ต.ตันหยงมัส อ. ระแงะ จ.นราธิวาส	29 สิงหาคม 2556	ถูกยิงเสียชีวิต	สงขลา
12	นายมุฮัมมัดมา โซ มามะ	66 หมู่ 1 ต.ตันหยงลิมอ อ. ระแงะ จ.นราธิวาส	25 กันยายน 2556	ถูกยิงเสียชีวิต	นราธิวาส

13	นายอัปคุลมามะ สาแม	238/3 หมู่ 1 ตำบลตันหยง มัส อำเภอระแงะ จ. นราธิวาส	23 มกราคม 2557	ถูกยิงบาดเจ็บ โดยเจ้าหน้าที่	สงขลา
14	นายเจมู มะมัน	143/4 หมู่ 7 ตำบล ปะลุ กาสามะ อำเภอบาเจาะ จ. นราธิวาส	3 กุมภาพันธ์ 2557	ถูกยิงบาดเจ็บ	ปัตตานี
15	นาย มามะ ยามา	เลขที่ 84/2 บ้านบือระ หมู่ 1 ต.บาเราะใต้ อ.บาเจาะ จ. นราธิวาส	16 เมษายน 2557	เสียชีวิต	นราธิวาส
16	นายมุกตาร์ อาลี มามะ	อยู่บ้านเลขที่ 118 หมู่ 2 บ้านบาเจาะ ต.บาเจาะ	17 เมษายน 2557	เสียชีวิต	ยะลา
17	นายอาดัม มะยี้ดี	บ้านเลขที่ 174 ม.1 ต.กาบัง อ.กาบัง จ.ยะลา	21 สิงหาคม 2557	เสียชีวิต	ยะลา
18	นายอาซัน มะแต หะ	บ้านเลขที่ 45 บ้านธารมะลิ ม.4 ต.อัยเยอร์เวง	12 พฤศจิกายน 2557	เสียชีวิต	ยะลา
19	นายอาแซ นิเซ็ง	บ้านบันนังกูแวก หมู่ 4 ต. บันนังสตา	6 ธันวาคม	บาดเจ็บ	ยะลา
20	นายยีเซะ ยูนี (บิดา ผู้ต้องหาคดี ความมั่นคง)	เลขที่ 20/7 หมู่ 7 บ้านสโลว์ ต.เรือเสาะ อ.เรือเสาะ จ. นราธิวาส ซึ่งมี อายุ 66 ปี	3 ตุลาคม 2558	เสียชีวิต	นราธิวาส
21	นายสุทธา บากา	บ้านเลขที่ 81 หมู่ 2 ตำบล ปะแต อำเภอยะหา จังหวัด ยะลา	8 ตุลาคม 2558	เสียชีวิต	ยะลา

การไม่เลือกปฏิบัติ (Non – discrimination)

การตรวจ DNA เฉพาะชาวมลายู-มุสลิม และการตรวจ DNA เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนและครอบครัว

- กรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มากขึ้นในพื้นที่ หลังจากกรณีการควบคุมตัว 5 นักกิจกรรมของPERMAS ระหว่างการจับกุมชายชาวพม่าที่จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 มิถุนายนที่ผ่านมา ระหว่างการจับกุมชายภายในบริเวณโรงเรียนคารุสสลามมูลนิธิ จังหวัดพัทลุง พร้อมกับตรวจค้นสำนักงาน PerMAS ชีตเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร และเอกสารการทำกิจกรรม พร้อมเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากนักศึกษากว่า 50 ราย เนื่องจากต้องสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์คาร์บอมบ์ที่จังหวัดยะลา

- วันที่ 3 กรกฎาคม 2558 มีการ เข้าตรวจค้นสำนักงานศูนย์วัฒนธรรมสถานบัน BUMI เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 และการเก็บดีเอ็นเอ ชาวชนอาสาสมัครของ BUMI จำนวน 8 คน ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี นอกจากนี้ยังมีความ พยายามเข้าตรวจค้นสำนักงานของสมาคมสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพ PERWANI

- การเข้าตรวจเก็บดีเอ็นเอในปี 2555 ทั้งที่โรงเรียนปอเนาะ (ตาร์เบียห์คุล-วาตันมูลนิธิ) จ.ยะลา และการตรวจดีเอ็นเอของประชาชนในตำบลไทรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ซึ่งทางคณะกรรมการ CERD ได้ระบุว่า หากเรื่องราวเรียนดังกล่าวเป็นความจริง ก็จะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ซึ่งเป็นการละเมิดอนุสัญญาจัดการเลือกปฏิบัติต่อเชื้อ

ชาติ และคณะกรรมการยังมีความกังวลต่อเรื่องที่มีการเก็บดีเอ็นเอของเยาวชนโดยไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอ หรือได้รับความยินยอมอย่างเต็มที่

สิทธิเด็ก

1. สถานการณ์เด็กในพื้นที่ขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนใต้และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา

จากรายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้และกลุ่มด้วยใจพบว่า ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีเด็กเสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบจำนวน 82 รายและได้รับบาดเจ็บ จำนวน 446 ราย โดยในปี 2558 พบว่ามีเด็กที่เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดคือมีจำนวน 5 ราย และได้รับบาดเจ็บจำนวน 20 ราย ซึ่งเป็นการลดลงอย่างเห็นได้ชัดโดยมีหลายปัจจัยคือ มีความพยายามในการทำงานเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กในจังหวัดชายแดนใต้มากขึ้น รวมไปถึงการเคารพในหลักสิทธิเด็กของผู้มีอาวุธทั้งสองฝ่าย

ทั้งนี้เด็กจะได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม

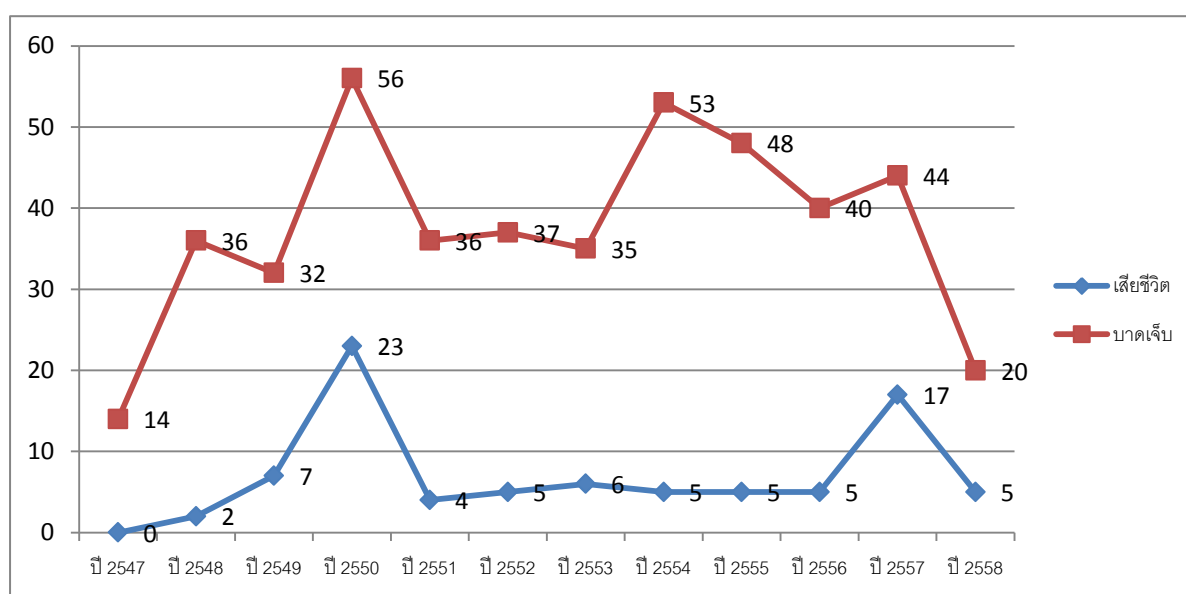
- ผลกระทบทางตรง คือเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ พิการ ถูกควบคุมตัว หรือถูกดำเนินคดี
- ผลกระทบทางอ้อม คือสูญเสีย กำพร้า หรือถูกพรากจากบุคคลในครอบครัว เผชิญเหตุความรุนแรง

ตาราง แสดงจำนวนเด็กที่เสียชีวิตและบาดเจ็บตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 – 31 ธันวาคม 2558

ระยะเวลา	เด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี		รวม
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	
ปี 2547	0	14	14
ปี 2548	2	36	38
ปี 2549	7	32	39
ปี 2550	23	56	79
ปี 2551	4	36	40
ปี 2552	5	37	42
ปี 2553	6	35	41
ปี 2554	5	53	58
ปี 2555	5	48	53
ปี 2556	5	40	45
ปี 2557	17	44	61
ปี 2558	5	20	25
รวม	84	451	535

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ 2547-2556 , กลุ่มวิจัย 2557-2558

ตารางแสดงจำนวนเด็กที่เสียชีวิตและบาดเจ็บในปี 2558

ตารางแสดงจำนวนเด็กที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตในปี 2558

เดือน	รวม (คน)	
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ
มกราคม		
กุมภาพันธ์		
มีนาคม		4
เมษายน	1	3
พฤษภาคม		5
มิถุนายน		
กรกฎาคม		
สิงหาคม	1	
กันยายน	2	5
ตุลาคม		
พฤศจิกายน		3
ธันวาคม	1	
รวม	5	20

ปรากฏการณ์ที่น่ากังวลใจต่อการละเมิดสิทธิเด็กในปี 2558 คือ

1. การควบคุมตัวเด็กด้วยกฎหมายพิเศษ

เมื่อวันที่ 2 เดือนมิถุนายน 2558 เมื่อเวลา 05:00 น เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาตรวจค้นพร้อมอาวุธประมาณ 7-8 คน นอกบ้านมีเจ้าหน้าที่มาด้วยรถกระบะสีดำ สีเทา และรถอาสาสมัครรักษาดินแดงรวม 4-5 คัน พร้อมปืนยาว เจ้าหน้าที่ได้บอกให้ทุกคนแสดงบัตรประชาชน ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้เก็บ DNA จาก กระพุ้งแก้ม ตรวจลายนิ้วมือ และนำโทรศัพท์ไปและดำเนินการส่งตัวไปที่ ลก 41 ค่ายวังพญา อ.รา

มันจังหวัดยะลาและเดินทางไปถึงที่นั่นในเวลา 19:30 น แต่เจ้าหน้าที่ให้รออยู่ในรถ ซึ่งทุกคนก็เห็น รุนพี่ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ หน่วยเฉพาะกิจที่ 41 ต่อมาเจ้าหน้าที่ก็พากลับมาที่ ศูนย์ปฏิบัติการ ตำรวจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้ถ่ายรูป ตรวจร่างกาย เก็บทรัพย์สิน และเปลี่ยนชุด ที่นี้ทุกคน ถูกนำตัวไปยังห้องขนาด 2x4 เมตร อยู่ห้องละ 1 คน ในห้องจะประกอบไปด้วย เตียงนอน ห้องน้ำ และห้องอาบน้ำซึ่งมีผนังที่มีความสูงระดับอกเป็นที่กั้นระหว่างที่นอนและสุขา ที่ห้องจะไม่สามารถปิดไฟได้พวกเขาต้องอยู่ในห้องที่มีแสงสว่างตลอดเวลา และเด็กจำนวน 3 คนถูกควบคุมตัว 4 วัน และอีกหนึ่งคน ถูกควบคุมตัว 6 วัน และได้ถูกส่งตัวไปที่หน่วยเฉพาะกิจที่ 41 เจ้าหน้าที่ให้พักที่ห้องที่ผู้ใหญ่ถูกควบคุมตัวเพราะเขากลัวการอยู่คนเดียว ห้องที่พักเป็นห้องที่มีขนาดเล็กฝาผนังเป็นเหล็กจนเมื่อเวลา 16 : 00 น ก็มีรถซักถาม โดยสอบถามถึงประวัติส่วนตัว ที่อยู่ ครอบครัว จนถึงเวลาละหมาดมกริบก็ได้ให้พักผ่อนและมีการซักถามอีกครั้งในเวลา 20 น จนถึงเวลาที่ขังคืน ต่อมาในวันที่ 7 ก็ได้รับการปล่อยตัวโดยได้ถูกส่งไปทำบันทึกที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ทั้งนี้ได้มีการเผยแพร่ชื่อในโลกออนไลน์ ทั้ง FACEBOOK และ LINE ตอนนั้นเด็กบอกว่า รู้สึกเศร้า ทุกคนมีความรู้สึกชีวิตไม่เหมือนเดิม และรู้สึกว่ไม่มีความปลอดภัยกลัวว่าจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้น กังวลว่าจะกระทบกับการเข้ามหาวิทยาลัย กังวลกับอนาคต เมื่อก่อนก็มีความคิดว่า สักวันคงต้องเจอเหตุการณ์แบบนี้แน่เพราะญาติๆ ก็เคยถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ และรู้สึกว่รัฐไม่ยุติธรรม ไม่มีเหตุผล

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการปกป้องและคุ้มครองเด็กในพื้นที่ขัดแย้งไม่เพียงแต่จะหยุดความรุนแรงที่ทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเพียงอย่างเดียว การปกป้องและคุ้มครองเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาก็มีความจำเป็นที่จะป้องกันมิให้วงจรของความรุนแรงหมุนไปไม่สิ้นสุด

เพราะเมื่อเด็กได้เข้าไปในวงจรของการใช้กฎหมายพิเศษนั้น หากเด็กเห็นหรือประสบการกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เข้าใจการกระทำของเจ้าหน้าที่ ก็อาจทำให้เด็กปฏิเสธกลไกของรัฐได้ และที่เลวร้ายไปกว่านั้นคือเด็กอาจใช้ความรุนแรงต่อไปได้ในอนาคต

2. การดำเนินคดีความมั่นคงกับเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙

ข้อ ๓

1. ในการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะกระทำโดยสถาบันสังคมสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหาร หรือองค์กรนิติบัญญัติ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก แต่ในกรณี จังหวัดชายแดนใต้พบว่า ที่ศาลเยาวชนจังหวัดนราธิวาส

เมื่อวันที่ 15 ตุลาคมที่ผ่านมา ศาล ได้มีการไต่สวนนัดพร้อมในคดีที่อัยการเป็นผู้ตั้งฟ้องผู้ต้องหา นามสมมุติว่านาย อ. ซึ่งขณะถูกจับยังเป็นเยาวชนด้วยข้อหาว่า กระทำการช่องสุม อั้งยี่ช่องโจร ก่อ การร้าย ชั่วยุปลุกปั่นให้มีการกระทำอันเป็นการแบ่งแยกราชอาณาจักร ซึ่งโทษสูงสุดถึงประหาร ชีวิต โดย นายอ. เป็นชายยะลาเคยบวชเป็นสามเณรอยู่ในวัดในพื้นที่ สาเหตุที่ถูกจับกุม รายงาน ข่าวระบุว่า เนื่องจากเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2557 ได้มีเหตุปะทะและเจ้าหน้าที่ได้เข้ากวาดล้างพื้นที่ ที่เชื่อว่าเป็นฐานของฝ่ายแนวร่วมที่บริเวณภูเขาใน อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ในการเข้าตรวจค้น เจ้าหน้าที่ยึดได้ของกลางเป็นจำนวนมากกว่า 90 รายการ ในจำนวนนั้นพบว่ามีกางเกงและผ้าขาวม้า ที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบจากดีเอ็นเอแล้วพบว่าตรงกันกับของ นายอ. ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้เก็บไว้ในระบบ ของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ส่วนนายอ.เองปฏิเสธว่าตนไม่เกี่ยวข้องและไม่รู้เรื่องที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด และยังมียกุ่มบุคคลที่ถูกดำเนินคดีอันเป็นผลจากเหตุการณ์เดียวกันคือเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2557 อีก 11 คนที่ถูกฟ้องในคดีความมั่นคงด้วยข้อหาใกล้เคียงกันกับของนายอ. แต่พวกเขาถูกฟ้องร้องใน ศาลจังหวัดนราธิวาส นายอ.เป็นเพียงคนเดียวที่เป็นไทยพุทธและถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชน⁴

3. การตรวจดีเอ็นเอเด็ก

ดังที่กล่าวถึงในข้อ 1 เรื่องการควบคุมตัวเด็กด้วยกฎหมายพิเศษ และมีการตรวจ ดีเอ็นเอเด็กทั้ง 4 คน นอกจากนี้ยังมีการตรวจดีเอ็นเอเด็กในกรณีที่มีการตรวจค้นสำนักงาน BUMI ที่จังหวัดยะลาเมื่อ วันที่ 3 เมษายน 2558 จำนวน 8 คน และล่าสุด มีการตรวจดีเอ็นเออายุเพียง 5 เดือน เพื่อเก็บเป็น ตัวอย่างในการพิสูจน์การกระทำผิดของพ่อ

4. การใช้เด็กเป็นโล่

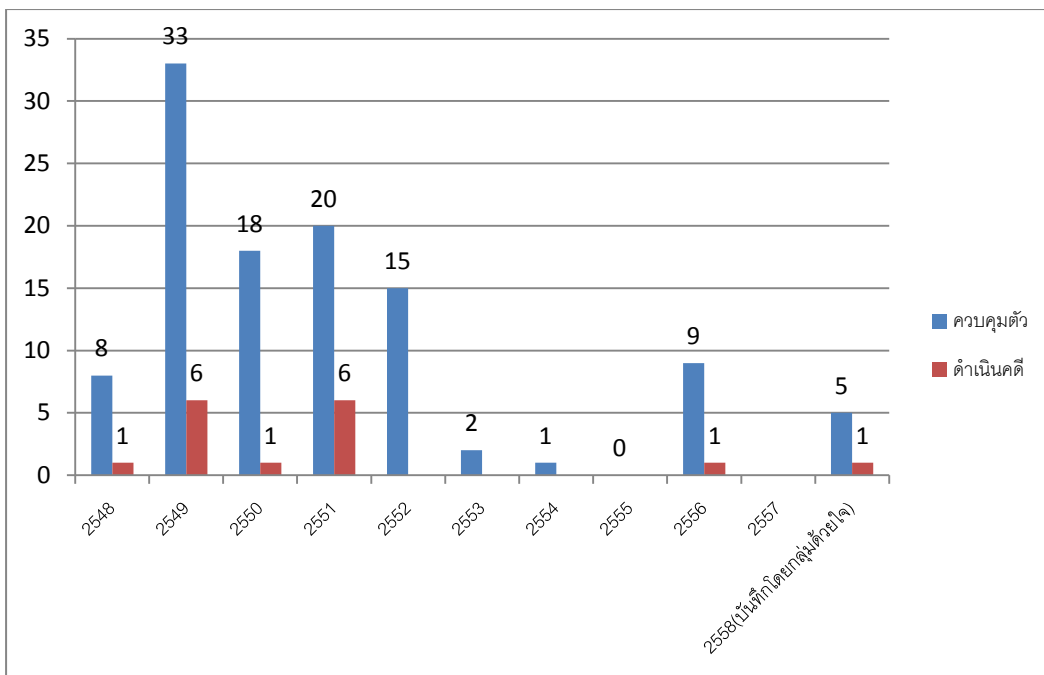
เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2558 เวลา 18:20 น มีการตรวจค้นบ้านในซอยมาแล้ว 3 หลัง เจ้าหน้าที่ไล่ ชุตสีด้า เป็นชุดคอมมานโด มีโล่ป้องกันตัวเองและอาวุธปืน เจ้าหน้าที่ได้ไปขออนุญาตเจ้าของบ้าน เพื่อขอตรวจค้น เมื่อเจ้าของบ้านอนุญาตจึงได้เข้าตรวจหลังแรกเป็นบ้านที่อาศัยเป็นครอบครัว บ้าน หลังที่ 2 และ 3 เป็นวัยรุ่นที่ทำงานแล้ว หลังที่ 4 เป็นบ้านหลังที่มีนักเรียนโรงเรียนธรรมวิทย์มูลนิธิ อาศัยอยู่จำนวน 8 คน อายุ 18 ปีขึ้นไป มีช่วงอายุ 18-23 ปี กำลังเรียนศาสนาในชั้น 8-10 หรือที่ เรียกว่าชั้นซานาวิย เจ้าหน้าที่มาตรวจในเวลา 18 :00 น มีรถมา 15 คัน เป็นรถกระบะ 4 ประตู สีขาว เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมอาวุธปืนยาว และปืนสั้น เจ้าหน้าที่ได้ล้อมที่บ้านประมาณ 30 คน และมี เจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่งที่กระจายอยู่ทั่วซอย บ้านที่ตรวจค้นเป็นบ้าน 2 ชั้น เจ้าหน้าที่ให้เด็กผู้หญิงที่

⁴ <http://highlight.kapook.com/view/127922>

เรียนชั้นประถมที่อยู่ข้างบ้านมาเรียกให้พวกเราออกไป “แบแบ ตำรวจมา ให้ออกมา “เจ้าหน้าที่ได้ให้เด็กที่เรียนชั้นประถมมาเรียกว่า แบ แบ เปิดประตู ตำรวจมา เมื่อเปิดประตูเจ้าหน้าที่จึงเข้าไปตรวจค้น

ตารางแสดงจำนวนเด็กที่ถูกควบคุมตัวและดำเนินคดี ตั้งแต่ปี 2547-2558

ปี	เด็กที่ถูกควบคุมตัว	เด็กที่ถูกดำเนินคดี
2548	8	1
2549	33	6
2550	18	1
2551	20	6
2552	15	0
2553	2	0
2554	1	0
2555	0	0
2556	9	1
2557	0	0
2558(บันทึกโดยกลุ่มด้วยใจ)	5	1
รวม	111	16

สรุป

จากสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ นับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่ามีปัจจัยเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มขึ้นจากกลุ่มผู้ขัดแย้งที่มีอาวุธทั้งสองฝ่ายนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำทั้งจากกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชปาตานี และ เจ้าหน้าที่รัฐไทย และส่งผลให้วงจรของความรุนแรงไม่มีวันสิ้นสุด ถึงแม้จะมีกระบวนการสันติภาพเกิดขึ้นแต่หากยังคงเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ยากที่จะทำให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืนได้ ดังนั้นการสร้างการตระหนักรู้และส่งเสริมให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และ กลุ่มกองกำลังต่างๆ จะนำไปสู่การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ในระดับหนึ่ง